

VERSTERKEN PARTICIPATIE op Iambe

Project april-juli 2014

Versterken Participatie op Iambe

Project april—juni 2014, begeleid door Albert de Vries

Inleiding

Op Iambe wordt momenteel de zorg volledig in de vorm van dagbesteding geleverd. De ontwikkelingen in de zorg en de WMO, waarbij dagbesteding grotendeels overgaat van de AWBZ naar de gemeenten en er fors op het budget bezuinigd wordt, hebben dan ook een grote impact op Iambe. Gelukkig verkrijgt Iambe een behoorlijk deel van haar inkomsten uit de verkoop van brood, koekjes, taarten en textielproducten. Meer over deze externe ontwikkelingen in relatie tot Iambe kunt u lezen in het interview van de gemeente Amsterdam met Marike Brekelmans, zorgcoördinator bij Iambe, in bijlage 1.

Deze externe ontwikkelingen dagen uit om in verhoogd tempo interne ontwikkelingen, waarin thema's als ondernemerschap van de medewerkers, versterken van de participatie van de deelnemers, beet te pakken.

In dat kader is aan Albert de Vries (vanuit zijn bureau Albert de Vries - Onderzoek in eigen werk, dat gelieerd is aan de Academie voor Ervarend Leren) gevraagd om een pilot uit te voeren. De verslaglegging van de resultaten treft u hieronder aan. In bijlage 2 is de opbouw van het project en de deelname van de medewerkers beschreven.

Inzet van het traject

De inzet van het traject is verwoord als: 'Je als medewerker en als Iambe als geheel voor te bereiden en te anticiperen op de maatschappelijke ontwikkelingen rondom zorg. 'Participatie' is in die ontwikkelingen een kernwoord, soms alleen nog een kreet.

Door zelf, vanuit de eigen positie, met een actie aan het werk te gaan ontstaat er ervaring met participatie en kan, terugblikkend, het begrip meer inhoud krijgen. Vanuit die rijkere inhoud kan het begrip gaan inspireren naar vormen van participatie die passen bij Iambe en haar medewerkers. Het delen van ervaring kan bijdragen aan een gevoel voor een koers en een vertrouwen in die koers van Iambe de toekomst tegemoet.'

Enkele van de initiatieven en de reflectie daarop

Een greep uit de initiatieven die hebben plaatsgevonden:

In- en verkoop van brood op elkaar afstemmen

Karen is bezig om in- en verkoop van brood beter op elkaar af te stemmen. Wanneer dat lukt is er minder verspilling. Je hebt wel een marge nodig van 10-12 broden/dag. Gezien inkoop en voorbereiding van bakproces moet je wel 2 dagen eerder iets doorgeven wil dat op de gewenste dag effect hebben. Tot kort geleden probeerde Karen dat probleem in haar eentje op te lossen. Ze had een oplossing, maar toch ontstond niet het gewenste resultaat. In het kader van dit traject is Karen met de 3 bakkers om tafel gaan zitten. Er kwam voor Karen hetzelfde uit, maar nu is de oplossing gedragen.

Participatie is dus in dit geval: In de gaten hebben wie er bij het betreffende proces betrokken zijn en met die mensen rond de tafel gaan zitten. Anders gezegd: zien welke participatie (deelname) er reeds in het doen is en die ook op bewustzijnsniveau verzorgen.

De reflectie op deze actie riep direct de vraag op: Hoe betrek ik de deelnemers in deze actie. Ook zij hebben daar deel aan.

Het is een actie op een kleine schaal, maar wel die schaal die binnen de reikwijdte van de betreffende personen past.

De actie heeft ook een financieel effect. Direct door minder verspilling. Indirect ook door minder frustratie bij Karen en anderen.

Uitwisseling met de zaterdagmedewerkers / leerdoelen

Sarah heeft de mentoren gemaild met het verzoek om te delen wat er rond cliënten, waar zij mee werkt op de zaterdagen, speelt. Dat leverde een duidelijke respons op, waar Sarah ook wat mee kon in haar werk. Het levert meer diepgang op.

In eerste instantie was de vraag: Wij, als zaterdagmedewerkers, worden vaak vergeten en willen graag veel meer geïnformeerd worden. Informeer ons?!

Deze actie was concreet en gericht naar die mensen die ook Sarah's vraag konden beantwoorden. Participatie betekent hier ook: Richt je concreet tot die mensen die uit de aard van de zaak al betrokken zijn.

Sarah vond het prettig om van een deelnemer haar leerdoel te vernemen.

In het reflectiegesprek kwam als wens naar voren dat het prettig zou zijn wanneer de leerdoelen op de verschillende werkplekken van de daar werkzame deelnemers geweten wordt. De suggestie komt dat Marike vanuit Care View verschillende lijstjes maakt voor de verschillende plekken. Die lijstjes

moeten dan bijgehouden worden, omdat de leerdoelen telkens bijgesteld of vernieuwd worden.

Hang je die lijstjes op, of zitten die in een mapje? Moeten die leerdoelen geheim gehouden worden? In hoeverre betrek je de deelnemers erin, laat je hun veel explicieter participeren in het werken met de leerdoelen? Dat kan alleen wanneer je hun vraagt om elkaar te helpen met het verwezenlijken van die leerdoelen en het niet een elkaar beoordelen wordt.

Op het moment dat een initiatief zo concreet wordt vormgegeven en gepresenteerd blijken er ook aanknopingspunten voor andere medewerkers in te zitten om participatie vanuit hun werkplek vorm te geven. Tevens wordt voor lambe als geheel een uitdaging zichtbaar, hoe zo met leerdoelen te werken dat participatie versterkt wordt.

Kunstwerk voor de gemeente / kaders aanreiken

Marike was al in gesprek met de gemeente Amsterdam in het kader van de ontwikkelingen rond de WMO (zie interview, bijlage 1). Er wordt veel vergaderd over participatie, maar is die ook beleefbaar? Vanuit die vraag deed Marike het voorstel om op het congres, dat de gemeente ging houden voor alle zorgaanbieders in juni, een kunstwerk aan te bieden, gemaakt door deelnemers over wat zij beleven en zien als participatie. Deelnemers zouden het zelf presenteren. Die zijn anders niet aanwezig op zo'n congres.

Het bleek dat de ambtenaren van de gemeente min of meer zaten te wachten, zonder dat ze daar nu om konden vragen, op dit initiatief. Er kwam direct de uitnodiging om een workshop te leiden.

Het kunstwerk (10m breed, 1,5m hoog) is overhandigd en de afdeling facilitair van de gemeente zoekt er een plek voor waar mensen die zich bezig houden met participatie het tegen gaan komen en het dan kan inspireren en aanleiding voor gesprek kan zijn. Er kwamen vele positieve reacties!

De kunstzinnige kant van het initiatief werd verzorgd door Amber:

Het idee was kralen aan een ketting. Zo kon ieder zijn eigen stukje doen en werd het ook een geheel. Van te voren heb ik met potlood de ruimte dun aangegeven. Deelnemers konden elk op een moment, in kleine groepjes te-

gelijk, aan hun stuk werken. Ik heb gestuurd door ze zeven modekleuren te geven, zodat het aansluit bij het huidige kleurbeeld. Het kunstwerk is gemaakt in verschillende teken-, verf- en plaktechnieken. Hij is gemaakt op een papier van, uitgerold, wel 10 meter lengte. De tafels en de ruimte is niet groot genoeg om die rol papier in zijn geheel uit te rollen. We konden pas na het drogen van de verf of lijm weer een stuk verder. Na afloop heb ik om elke tekening een duidelijke zwarte lijn getrokken en alles wat daarbuiten viel heb ik wit geschilderd. Eén deelnemer moest en zou, zoals altijd, een mens tekenen. Dat was eigenlijk niet de bedoeling, maar toevallig was dit de laatste kraal, de 'hanger' onderaan de ketting (op de foto links).

Het geven van een kader wordt in het reflectiegesprek als werkzaam principe benoemd.

Onmiddellijk ziet Amber dat ze dat principe nu ook heeft toegepast bij het stylen van winkel en etalage. Eerst deed zij dat altijd zelf. Nu geeft ze een kader aan en vult één van de deelnemers op een voor haar verrassende manier, geïnspireerd op het WK voetbal, dat kader in. Hij kan dat gewoon. Die etalage roept ook positieve respons uit de buurt op.

Een hoofdrekenwonder

Om makkelijk en efficiënt een marktkraam neer te kunnen zetten is Engelmiek druk doende om voorwaarden, zoals kratten waar alles in zit, procedure over tijdig bestellen bij de bakkers, e.d., in orde te maken.

Eén van de deelnemers blijkt heel goed uit zijn hoofd te kunnen rekenen. Er is geen telmachine nodig.

Deelnemers blijken in zo'n nieuwe context over onvermoede talenten te beschikken.

Zo'n nieuwe context schept ook mogelijkheden voor ouders om als vrijwilliger deel te nemen

De cliëntenraad

De cliëntenraad wordt begeleid door Willeke.

Kreeg van de medewerkers maar matige reactie op mijn vraag wie er notulen van de cliëntenraad wilde voor op hun werkplek. Vanuit mijn eigen ervaring van een taak op mijn eigen manier invulling mogen en kunnen geven heb ik de vertegenwoordigers in de cliëntenraad de taak gegeven om op hun eigen werkplek te berichten vanuit de cliëntenraad. Sommigen vertellen vrij uit hun hoofd, iemand anders wil er juist de notulen bij hebben. Iedereen doet nu wat!

Participatie betekent dus zowel kaders als tegelijkertijd vrije invulling.

Andere initiatieven die in samenhang met dit project genomen zijn:

- Een workshop koekjes bakken, gegeven door deelnemers en begeleider.
- Invulling van Sint Jansfeest door deelnemers.
- Werken aan Nieuwsbrief met deelnemers.

Waardering voor het project

Bij de laatste bijeenkomst is aan de aanwezigen gevraagd wat hen in het project geraakt heeft. Enkele van de antwoorden:

- Deze bijeenkomst wordt positief gewaardeerd. Heb behoefte om vaker zo met elkaar mee te kunnen kijken. (Te vergaderen, maar niet in de traditionele zin.)
- Als je deelt en samen kunt vormgeven is er bij iedereen bereidheid. Mooi deze optimistische ingang.
- Verbaas me erover hoeveel er in korte tijd gebeurd is.
- Het heeft me geraakt dat er binnen en buiten Iambe zoveel openheid is, wanneer je wilt samenwerken.
- De invulling van het traject blijkt er één van participatie geweest te zijn.

Bijlage 1:

Interview van de Gemeente Amsterdam met Marike Brekelmans *

'De bezuinigingen schudden ons wakker'

Johannes van Dam vond hun croissants de beste van Amsterdam. En laatst hebben ze een prijs gewonnen voor de beste gevulde koek en saucijzenbroodje van Amsterdam. We hebben het over het dagbestedingsproject Iambe. Marike Brekelmans, zorgcoördinator bij Iambe, vertelt ons meer over de organisatie en het succes.

Iambe bestaat acht jaar en heeft een bakkerij, twee bakkerswinkels en een tex-

tielwerkplaats. In de winkels (Bilderdijkstraat 143 en Van der Helstplein 6) wordt brood, gebak en koekjes verkocht en ook producten uit de textielplaats, zoals etuis, schilderijtjes en kussens. Daarnaast verkopen ze ook nog kruideniersspullen. Alles is biologisch en van hoogwaardige kwaliteit. Met maar liefs veertig deelnemers met een verstandelijke beperking houdt Iambe alle drie de zaken draaiend.

25 juni 2014 (<http://www.amsterdam.nl/gemeente/organisatie-diensten/wzs/programma-wmo/awbz-wmo/nieuws-awbz-wmo-1/inkoopconferentie-17>)

Visie Iambe

Marike: “Iambe is onderdeel van de Raphaëlstichting en werkt vanuit een antroposofische geïnspireerde zorgvisie. Kort gezegd komt onze zorgvisie erop neer dat ieder mens gelijkwaardig is en ontwikkelingsmogelijkheden heeft. De begeleiders leren en ontwikkelen net zo goed als de mensen met een handicap. Als een deelnemer bijvoorbeeld irritaties opwekt bij een begeleider, doordat die persoon heel detaillistisch werkt, kan de irritatie bij de begeleider aanduiden dat de begeleider ongeduldig is of zelf niet zo goed is in hele precieze werkzaamheden. Als je op die manier kijkt dan weet je eigenlijk altijd dat dingen die je raken iets over jezelf vertellen. Daarom werken de mensen die hier werken ook hier. Als je er vanuit gaat dat je van elkaar kunt leren dan sta je anders in je werk.”

De deelnemers van Iambe

Marike: “Bijna al onze deelnemers hebben een verstandelijke beperking. Een groot deel is rond de 25 jaar oud en we hebben enkele veertigers. Veel deelnemers zijn na de Mytylschool hier gekomen en gebleven. Er gaat bijna nooit iemand weg. We zijn een soort van grote familie. De deelnemers hebben verschillende culturele achtergronden. Er zijn deelnemers met een Marokkaanse, Surinaamse, Ghanese, Algerijnse, Nederlandse en Turkse achtergrond. Door deze verschillen leren de deelnemers en de medewerkers ook van elkaars cultuur, normen en waarden. Naast de deelnemers hebben we twee vrijwilligers op de textielwerkplaats. Op de bakkerij hebben we sinds kort ook een vrijwilliger. En we hebben een buurvrouw die heel erg van bloemen en planten houdt en die onze bloemen en planten verzorgt.”

De veranderingen in de zorg

Marike: “We gaan ervan uit dat we door alle veranderingen minder budget krijgen van de overheid. Daarom zijn we samen met Stichting De Omslag een traject begonnen om te onderzoeken of we een echte sociale firma kunnen worden. Daar gaan we ook de gemeente voor benaderen. De gemeenteambtenaren houden ook vast van onze lekkere, biologische koekjes en broodjes. We komen met het hele team regelmatig bij elkaar om het te hebben over de veranderingen die op ons afkomen. Een van de dingen die we dan doen, is als medewerker een individueel veranderingstraject opzetten, zodat je zelf anders gaat denken over wat we gaan doen om te anticiperen op de veranderingen, zoals de Wmo en de Participatiewet. Een concreet voorbeeld hiervan is dat we

met de deelnemers een kunstwerk aan het maken zijn, waarin zij uitbeelden wat participatie voor hun inhoudt. Ook hebben we een casus behandeld met de vraag wat er zou gebeuren als we 40% minder inkomsten zouden genereren, lambe zou dat niet aankunnen. Deze casus is voor nu niet realistisch, maar dat er in de toekomst minder zorggeld binnenkomt, is een feit. Doordat de casus de zaken zo op scherp stelde kwam er ineens heel veel energie los in het team. Het hielp om te beseffen dat je veranderingen als een uitdaging kunt zien in plaats van een bedreiging. Het zijn onzekere tijden, maar de veranderingen bieden ook kansen. En als je die niet pakt dan blijf je doorgaan met hetzelfde. We betrekken hier ook de deelnemers en de ouders bij. Ik ben van mening dat als je als sector, de zorg in dit geval, altijd maar geld krijgt je daar ook een beetje slaperig van wordt. De bezuinigen schudden ons wakker en geven in dit geval de zorgverleners en de maatschappij de kans om samen op te trekken.”

Vervoer naar dagbesteding

Marieke: “Een ander gevolg van de bezuinigingen is de vergoeding van het vervoer. Dit wordt vaak alleen als probleem ervaren. Toch biedt het ook kansen. Zo hebben een aantal van onze deelnemers zelfstandig met het OV-reizen getraind, en met succes. Eén van onze deelnemers reist nu zelfstandig met de tram in plaats van dat ze met de taxi komt. Op een dag zat ik in de tram en zag ik haar binnenkomen. Ik vond het zo leuk om haar te zien, ze was zo stoer! Een ander voorbeeld is een vader die zijn zoon nu zelf brengt en ophaalt. Deze meneer kan dat doen, omdat hij met pensioen is en dat geldt natuurlijk niet voor iedereen. Voor de deelnemers waarvoor vervoer echt noodzakelijk is, blijft het bestaan. Met een andere jongen hebben we de afspraak gemaakt dat wij het vervoer regelen met de intentie dat hij op den duur zelfstandig gaat

reizen. Vorige week kwam hij naar ons toe om aan te geven dat hij het nu alleen kan. We forceren mensen niet, maar we stimuleren en proberen wel alles wat mogelijk is. Mijn grote wens is dat je steeds meer mensen met een verstandelijke beperking in de tram ziet zitten en gewoon op straat ziet lopen, omdat zij echt deel uitmaken van de maatschappij.”

Nieuwe ontwikkelingen voor Iambe

Marike: “Er is net een intentieverklaring getekend door de Gemeente Amsterdam, Eigen Haard en de Raphaëlstichting om de brandweerkazerne die zich tegenover onze bakkerij bevindt als woonproject te gebruiken voor Iambe. Het is de bedoeling dat er zestien appartementen komen en een nieuwe werkplaats. Dat betekent dat we kunnen uitbreiden. Onze deelnemers hebben dan de mogelijkheid om in een appartement te wonen. Want ook als je een beperking hebt, komt er een moment dat je de wens hebt het ouderlijke huis te verlaten.

Verder ben ik samen met één van de bakkers bezig om met de bakkersbond te kijken of wij hier een opleiding kunnen starten op MBO 1 niveau. Zodat de mensen die hier werken ook daadwerkelijk een diploma kunnen behalen. Dat vinden wij ook erg belangrijk.”

Zorgen

Marike: “Straks wordt de dagbesteding vanuit de gemeente betaald. Wij hebben nu twee deelnemers uit Zaandam. Ik vraag mij af of de gemeente Zaandam de keuze aan hun overlaaat om dagbesteding in Amsterdam te volgen. Dat vind ik wel spannend.”

Iambe and the Cookie Project

Marike: “De bakkers bakken niet alleen brood voor de winkels, maar ook voor restaurants, kinderdagverblijven en andere organisaties. Een leuk voorbeeld is het Cookie Project. Op het Van der Helstplein hebben we een vaste klant die werkt bij het advocatenbureau Houthoff Buruma. Zij heeft het over Iambe gehad op haar werk en gevraagd of zij daar iets mee zouden kunnen doen. Er is toen contact gelegd en afgesproken dat wij een jaar lang voor het advocatenkantoren op de Zuidas en in Rotterdam de koekjes verzorgen. Dat project loopt nu nog steeds. Wij bezorgen de koekjes wekelijks in Amsterdam en zij zorgen ervoor dat het in Rotterdam komt. Er staat een leuk filmpje over dit project op onze website.”

Bijlage 2: Opbouw project en deelname medewerkers

Op 25 april was de eerste bijeenkomst van in totaal twee uur. Na een plenaire opmaat werd er in groepjes, met behulp van een werkblad, verkend wat de eigen ervaring is met ‘participatie’, welke principes in die ervaring naar voren komen, tot welk initiatief binnen Iambe die principes je inspireren of met welk initiatief je mogelijk al bezig bent binnen Iambe in het kader van het versterken van participatie. Voorts werd gevraagd wie je in jouw initiatief zou willen betrekken. Afgesloten werd opnieuw plenair.

Op 16 mei werd er in vier groepjes, elk 1,5 uur, gewerkt aan de uitwerking van eenieders initiatief en zo mogelijk de eerste ervaringen.

De geplande bijeenkomst van 6 juni, waar opnieuw in vier groepjes gewerkt zou worden, viel om rooster technische redenen uit.

Op 3 juli was er opnieuw een plenaire bijeenkomst van twee uur, waar de ervaringen werden uitgewisseld en het begrip ‘participatie’ aan de hand van die ervaringen gevuld en verdiept werd.

Van de 15 medewerkers hebben er 6 aan alle drie de bijeenkomsten van het project deelgenomen, 5 aan twee en 4 aan één.

Iambe bakkerij / kantoor

Van Ostadestraat 384/386

1074 XA Amsterdam

020 664 42 27

info@iambe.nl

www.raphaelstichting.nl/iambe

Academie voor Ervarend Leren

Albert de Vries

Bosboomstraat 27

6813 KB Arnhem

026 351 40 98

info@academievoorervarendleren.nl

www.academievoorervarendleren.nl